

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la extinderea termenului de reglementare prin licențiere a importului de mărfuri prevăzute la art. 1 din Legea nr. 170/2024 cu privire la licențierea provizorie a importului de culturi cerealiere și oleaginoase

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la extinderea termenului de reglementare prin licențiere a importului de mărfuri prevăzute la art. 1 din Legea nr. 170/2024 cu privire la licențierea provizorie a importului de culturi cerealiere și oleaginoase, a fost elaborat de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Temeiul legal pentru elaborarea proiectului hotărârii de Guvern cu privire la extinderea termenului de reglementare prin licențiere a importului de mărfuri prevăzute la art. 1 din Legea nr. 170/2024 cu privire la licențierea provizorie a importului de culturi cerealiere și oleaginoase, reiese din art. 2 din Legea cu privire la licențierea provizorie a importului de culturi cerealiere și oleaginoase nr. 170/2024 (Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 302-304 art. 442).

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În contextul necesității de a asigura continuitatea și sustenabilitatea activității companiilor din sectorul agroalimentar, evidențiez analiza situației actuale a sectorului agroalimentar care susține prelungirea regimului de licențiere pentru importurile de grâu, porumb și floarea-soarelui.

Republica Moldova este o țară cu condiții naturale și tradiții agricole similare ca și țările vecine. Pe de altă parte este o țară cu capacități de producere și piață de desfacere mult mai mici decât cele cu care învecinează – Ucraina și România. Ucraina este în topul țărilor mondiale care produce cele mai mari cantități de cereale și semințe de floarea soarelui. Producția anuală de grâu de toamnă este de circa 22 mil tone. România anual produce circa 10 mil tone de grâu de toamnă și se află locul doi în UE la producerea de semințe de floarea-soarelui cu o producție de peste 2 mil tone anual. În asemenea condiții fermierilor noștri le este dificil să asigure nivel de competitivitate semnificativ. În anul curent grâul de toamnă, conform datelor operative obținute din teritoriu (de la agenții economici), constatăm că în raioanele de Nord și Centru recolta medie la ha variază între 3,5-4,2 tone, în raioanele de Sud – 3,0-3,5 tone.

Vara din 2024 a reprezentat o provocare majoră mai ales pentru culturile de floarea-soarelui și porumb din Republica Moldova. Temperaturile extrem de ridicate din iulie, combinate cu seceta, au avut un impact negativ considerabil asupra prognozelor de producție. Roada medie a floarei soarelui pentru anul 2024 este de 1,49 t/ha, în anul 2023 a fost de 1,94 t/ha, iar în 2022 - 1,44 t/ha.

Suprafața destinată culturii de floarea-soarelui în Republica Moldova pentru anul 2024 a ajuns la 374 de mii de hectare, marcând o creștere comparativ cu anul anterior, când aceasta se situa la 341 de mii de hectare, iar producția de floarea-soarelui este estimată la 466 mii tone.

Până în prezent, fabricile de producție din Republica Moldova au procesat aproximativ 55 mii tone de floarea-soarelui, ceea ce confirmă desfășurarea neîntreruptă a procesului de producție.

Începând cu anul 2024, prețurile semințelor de floarea-soarelui au înregistrat o evoluție treptată:

- Ianuarie 2024 - 7,6 lei/kg;
- Aprilie 2024 - 8,06 lei/kg;
- Iunie 2024 - 9,38 lei/kg;
- Noiembrie 2024 - 10,76 lei/kg.

Evoluția prețurilor la grâu, porumb și floarea-soarelui în perioada analizată reflectă o creștere moderată și controlată, datorată, în mare parte, regimului de licențiere a importurilor. Acest mecanism a contribuit semnificativ la menținerea unui echilibru între cererea și oferta de pe piața internă, evitând fluctuațiile majore sau prăbușirea prețurilor

Creșterile moderate de preț în cazul grâului și porumbului, cum ar fi de la 3,42 lei/kg în august la 3,8 lei/kg în octombrie pentru grâu, demonstrează că licențierea a prevenit un surplus de importuri la prețuri semnificativ mai mici care ar fi dus la scăderea valorii produselor locale. Această reglementare a permis fermierilor să-și comercializeze produsele la prețuri sustenabile, protejându-le veniturile și investițiile.

Creșterea prețului în cazul semințelor de floarea-soarelui, de la 9,38 lei/kg în iunie la 10,76 lei/kg în noiembrie, indică o valorizare sporită a producției interne, datorită reglementării importurilor necontrolate. Licențierea a garantat accesul prioritar al companiilor de procesare la materia primă locală, oferind astfel fermierilor condiții optime pentru valorificarea producției la prețuri competitive.

Conform datelor operative la data de 04/12/2024, stocurile curente de grâu, porumb și floarea-soarelui sunt suficiente pentru a satisface necesitățile interne și pentru a asigura o valorificare eficientă în următoarele luni:

- Grâu: 290 mii tone
- Porumb: 662 mii tone
- Floarea-soarelui: 249,6 mii tone

Aceste stocuri reflectă disponibilități solide, cu posibilitatea de acoperire a cererilor interne pentru procesare, furaje și alte utilizări, precum și pentru activitățile comerciale. Fermierii și procesatorii agricoli din Republica Moldova sunt în măsură să valorifice aceste stocuri treptat, luând în considerare:

- Nevoile pieței interne: cerințele pentru consum uman, procesare și furajare sunt bine acoperite.
- Exporturi: stocurile existente permit menținerea unui ritm constant al exporturilor în perioada următoare, în special în contextul cererii internaționale.
- Flexibilitatea pieței: fermierii vor avea opțiunea de a aștepta momentele favorabile pentru comercializare, în funcție de evoluția prețurilor.

Aceste date subliniază importanța planificării strategice în gestionarea producției agricole și a comerțului, oferind siguranță și predictibilitate atât fermierilor, cât și procesatorilor și consumatorilor.

Stocurile actuale asigură stabilitatea pieței interne, oferind suficientă materie primă pentru a acoperi cererea din sectoarele de consum uman, procesare și furajare. Această situație favorabilă elimină necesitatea unor importuri suplimentare nejustificate, contribuind astfel la reducerea dependenței de surse externe și la consolidarea autonomiei economice a țării. Totodată, volumul disponibil permite menținerea unui flux constant de aprovizionare pentru toți actorii implicați în lanțul de producție și distribuție.

În contextul dat, fermierii vor putea să-și valorifice recoltele fără presiuni imediate, ceea ce le permite o mai bună planificare financiară.

Nu se înregistrează premise pentru o insuficiență a stocurilor în următoarele luni, datorită nivelului actual suficient al rezervelor care acoperă pe deplin cererea internă. Această situație asigură o stabilitate a pieței, protejând consumatorii și producătorii locali de eventualele efecte negative generate de fluctuațiile prețurilor pe piețele externe.

Un alt aspect al acestei probleme ține de logistică, fermierii autohtoni nu au capacități de logistică suficiente pentru a asigura un flux rațional și eficient de cereale și oleaginoase, inclusiv prin căile maritime. Accesul la transportul fluvial și maritim este asigurat doar prin Portul Giurgiulești, în care șenalul corăbiilor este de dimensiune limitată. Alte oportunități de livrare a producției de cereale și oleaginoase nu există, în comparație cu țările vecine, care utilizează câteva porturi maritime de capacități mari.

Războiul pornit de Federația Rusă în Ucraina a perturbat piețele de cereale din lume. Începând cu anul 2022, cerealele și semințele oleaginoase ucrainene pierzând o parte din piețele tradiționale și, ulterior ocupând piețele de livrare ale țărilor din regiunea Balcanică – Bulgaria, Grecia, Ungaria, Slovacia, Muntenegru, Serbia. În această perturbare Republica a pierdut piețele sale, dacă până în anul 2022 geografia exporturilor grâului de toamnă moldovenesc era în 27 de țări, atunci începând cu anul 2022 numărul acestora s-a redus până la 14.

În acest context, importurile de cereale și semințe de oleaginoase, care sunt similare cu cele din țară vor produce sau crea potențiale riscuri de prejudiciu economic esențial fermierilor din Republica Moldova.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la extinderea termenului de reglementare prin licențiere a importului de mărfuri prevăzute la art. 1 din Legea nr. 170/2024 cu privire la licențierea provizorie a importului de culturi cerealiere și oleaginoase, prevede extinderea termenului regimului de licențiere pentru importurile de grâu,

porumb și floarea-soarelui până la 30 iunie 2025. Această măsură reprezintă o continuare a regimului aplicat în perioadele anterioare și urmărește menținerea stabilității pieței agricole interne, în contextul provocărilor existente în sectorul agroalimentar.

Totodată, se propune intrarea în vigoare a actului normativ la data publicării în Monitorul Oficial, pentru a permite o implementare rapidă și eficientă a regimului de licențiere prelungit. Aceasta măsură este esențială pentru a asigura continuitatea reglementării importurilor și pentru a preveni eventualele perturbări ale pieței interne de cereale și semințe oleaginoase, începând cu 01 ianuarie 2025.

De asemenea, intrarea în vigoare imediată a actului normativ va asigura că nu există un interval de timp în care regimul de licențiere să nu fie aplicat, ceea ce ar putea crea incertitudine pe piață și riscuri suplimentare pentru actorii economici din sectorul agroalimentar.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În cadrul procesului de elaborare a proiectului de act normativ, au fost analizate mai multe opțiuni alternative pentru reglementarea importurilor de grâu, porumb și floarea-soarelui. Totuși, fiecare dintre aceste opțiuni a fost evaluată în raport cu scopul principal de a menține stabilitatea pieței interne și a sprijini producătorii autohtoni, iar soluția de prelungire a regimului de licențiere a fost considerată cea mai potrivită. Opțiunile alternative analizate sunt următoarele:

1. Eliminarea completă a regimului de licențiere a importurilor. Această opțiune ar fi permis un flux mai liber de produse importate, însă ar fi generat riscuri majore pentru fermierii locali, prin creșterea competiției neloiale din partea importurilor la prețuri mai mici. De asemenea, ar fi putut duce la scăderea prețurilor pe piața internă, afectând astfel veniturile și sustenabilitatea sectorului agroalimentar din Republica Moldova. Având în vedere impactul negativ asupra economiei interne, această opțiune a fost respinsă.

2. Stabilirea unui sistem de licențiere bazat pe cotele de import. O alternativă ar fi fost stabilirea unor cote precise pentru importurile de grâu, porumb și floarea-soarelui, în funcție de cerințele pieței interne. Totuși, implementarea unui astfel de sistem ar fi implicat costuri administrative și logistice ridicate și ar fi necesitat o monitorizare constantă a pieței, ceea ce ar fi generat un cadru mai rigid și mai greu de adaptat la schimbările rapide ale pieței internaționale. Astfel, această opțiune a fost considerată mai puțin eficientă comparativ cu prelungirea regimului actual de licențiere.

3. Permisele de import nelimitat pentru anumite tipuri de produse. Permisele de import nelimitat ar fi putut favoriza importurile de grâu, porumb și floarea-soarelui din surse externe, însă acest lucru ar fi afectat grav producția internă, scăzând cererea pentru produsele autohtone. Având în vedere impactul negativ asupra sectorului agricol din Republica Moldova și riscurile asociate cu dependența de importuri externe, această opțiune nu a fost considerată viabilă.

În concluzie, opțiunea de a prelungi regimul de licențiere a fost considerată soluția optimă, deoarece oferă un cadru stabil pentru protejarea pieței interne și pentru sprijinirea producătorilor locali, în același timp evitând efectele negative generate de opțiunile alternative.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea proiectului va avea un impact pozitiv asupra sectorului public, prin stabilizarea pieței interne și susținerea producătorilor locali. Aceasta va contribui la menținerea unui echilibru economic favorabil, protejând industria națională de fluctuațiile externe.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prezentului proiect nu generează un impact financiar asupra bugetului public..

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Implementarea proiectului va avea un impact pozitiv asupra sectorului privat, în special asupra fermierilor. Prolungirea licențierii importurilor va proteja producția internă, asigurând un preț stabil și competitiv pentru produsele locale. Aceasta va contribui la menținerea veniturilor fermierilor și la sprijinirea procesatorilor care depind de materia primă locală, cum ar fi semințele de floarea-soarelui, grâul și porumbul.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Proiectul nu prevede colectarea, prelucrarea sau stocarea de date cu caracter personal, întrucât reglementările privind licențierea importurilor se aplică entităților economice și nu persoanelor fizice. Prin urmare, nu se vor afecta

drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor vizate, iar măsurile propuse nu implică riscuri legate de protecția datelor personale.

Toate procesele de colectare și prelucrare a datelor vor fi conformate cu legislația națională

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Proiectul a fost publicat spre consultări publice în conformitate cu Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-de-hotarare-a-guvernului-cu-privire-la-extinderea-termenului-de-licentiere-provizorie-a-importului-de-culturi-cerealiere-si-oleaginoase/13621>

Proiectul de Hotărâre de Guvern urmează a fost consultat și avizat în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul a fost remis pentru expertiza anticorupție de către Centrul National Anticorupție și expertizat de către Ministerul Justiției, conform Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. iar rezultatele acestora au fost introduse în Tabelul de sinteză.

Expertiza din partea Ministerului Justiției:

Potrivit Notei de fundamentare, proiectul prevede extinderea termenului regimului de licențiere pentru importurile de grâu, porumb, floarea-soarelui până la 30 iunie 2025. Această măsură reprezintă o continuare a regimului aplicat în perioadele anterioare și urmărește menținerea stabilității pieței agricole interne, în contextul provocărilor existente în sectorul agroalimentar. Aferent regulilor de tehnică legislativă evidențiem următoarele. Denumirea proiectului de lege sugerăm a fi expusă în următoarea redacție „cu privire la extinderea termenului de reglementare prin licențiere a importului de mărfuri prevăzute la art. 1 din Legea nr. 170/2024 cu privire la licențierea provizorie a importului de culturi cerealiere și oleaginoase”. În clauza de adoptare, după textul „Monitorul Oficial al Republicii Moldova” se va completa cu textul „, 2024,”. Întru precizia normei, se recomandă ca la pct. 1 să fie prevăzut că termenul de reglementare prin licențiere a importului de mărfuri prevăzute la art. 1 din Legea nr. 170/2024 cu privire la licențierea provizorie a importului de culturi cerealiere și oleaginoase se extinde până la 30 iunie 2025 inclusiv. Totodată, din pct. 1 se va exclude referința la sursa publicării legii sus-citate, ca fiind inutilă.

Expertiza anticorupție din partea Centrului National Anticorupție:

Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la extinderea termenului de licențiere provizorie a importului de culturi cerealiere și oleaginoase prevede „extinderea termenului regimului de licențiere pentru importurile de grâu, porumb și floarea-soarelui până la 30 iunie 2025. Această măsură reprezintă o continuitate a regimului aplicat în perioadele anterioare și urmărește menținerea stabilității pieței agricole interne, în contextul provocărilor existente în sectorul agroalimentar”.

La fel, în nota de fundamentare în compartimentul Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative se menționează că: „Implementarea prezentului proiect nu generează un impact financiar asupra bugetului public”.

În final, menționăm că, în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul prevede operarea modificărilor în Legea nr. 170/2024 cu privire la licențierea provizorie a importului de culturi cerealiere și oleaginoase.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Implementarea proiectului va fi asigurată de Ministerul Agriculturi și Industriei Alimentare. Intervenția propusă nu necesită schimbări instituționale, precum și modificarea cadrului normativ existent.

Ministru

Ludmila CATLABUGA